

בעזרת ה'

סדר ט"ז בשבט

בסימן ל"עבדה ולשמה"

**"בְּשָׁעָה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם הָרָאשׁוֹן נִטְלוּ וְהִקְזִירוּ עַל כָּל אֵילָנֵי גֵן עֵדֶן
וְאָמַר לוֹ: רְאֵה מַעֲשֵׂי כַּמָּה נְאִים וּמְשׁוּבָחִין הֵן וְכָל מָה שֶׁבָּרָאתִי –
בְּשִׁבִילְךָ בָּרָאתִי,
וְעַתָּה שְׁלֵא תִקְלַקֵּל וְתִחַרֵּיב אֶת עוֹלָמִי, שְׁאֵם קִלְקֵלֶת אֵין מִי שִׁיתֵּקֶן אַחֲרֶיךָ"
(קהלת רבה ז)**

**"סדר טו' בשבט" הוא הזדמנות לספר בשבחה של ארץ ישראל לאכול
מפירותיה ולהבטיח כי נשמור על עולמו של הקב"ה .**

"אני רוצה להגיד לבנים ולבנות שלנו - אתם נפלאים.

אתם העתיד של עם ישראל ומדינת ישראל.

תביטו פנימה, תחפשו את עצמכם, תהיו אתם.

אל תפזלו החוצה לחפש משהו שהוא כביכול נמצא בעולם הגדול.

יש משהו עמוק וייחודי בתוכם. אתם יהודים, אתם צריכים למצוא

את היהודי שבכם ואותו לפתח ואותו לגדל - כי זו המהות שלכם

ומי שאתם באמת". (הרב דרוקמן זצ"ל)

הרב חיים דרוקמן זצ"ל האמין בכוחו של הנוער לתקן עולם -

סדר ט"ו בשבט, מוקדש לעילוי נשמתו!

סדר ט"ו בשבט

שורשיו של מנהג סדר ט"ו בשבט נעוצים במאה ה-16, עם עלייתם של המקובלים יוצאי ספרד ופורטוגל לארץ ישראל, שגם היו אלה שקבעו את ט"ו בשבט כמועד בפני עצמו בלוח השנה העברי. מנהג סדר ט"ו בשבט מיוחס למקובל הידוע האר"י, ר' יצחק לוריא אשכנזי, שחי בצפת.

בני הבית יושבים סביב שולחן ערוך שעליו מונחים פירות ויין אדום ולבן. נהגו להניח 15 מינים (סוגים) של פירות, ולהרבות במיוחד בפירות משבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל כגון: צימוקים (גפן), תאנים, רימונים, תמרים וזיתים. כמו כן נהוג לאכול בסדר עוגות ומיני מאפה כנגד החיטה והשעורה שאף הם נמנים בשבעת המינים שנשתבחה בהן הארץ.

בשונה מסדר פסח שיש לו נוסח מקובל וקבוע, לסדר ט"ו בשבט נוצרו במהלך השנים עשרות גרסאות שונות עם המנהג לשתיית ארבעת הכוסות ואכילת הפירות.

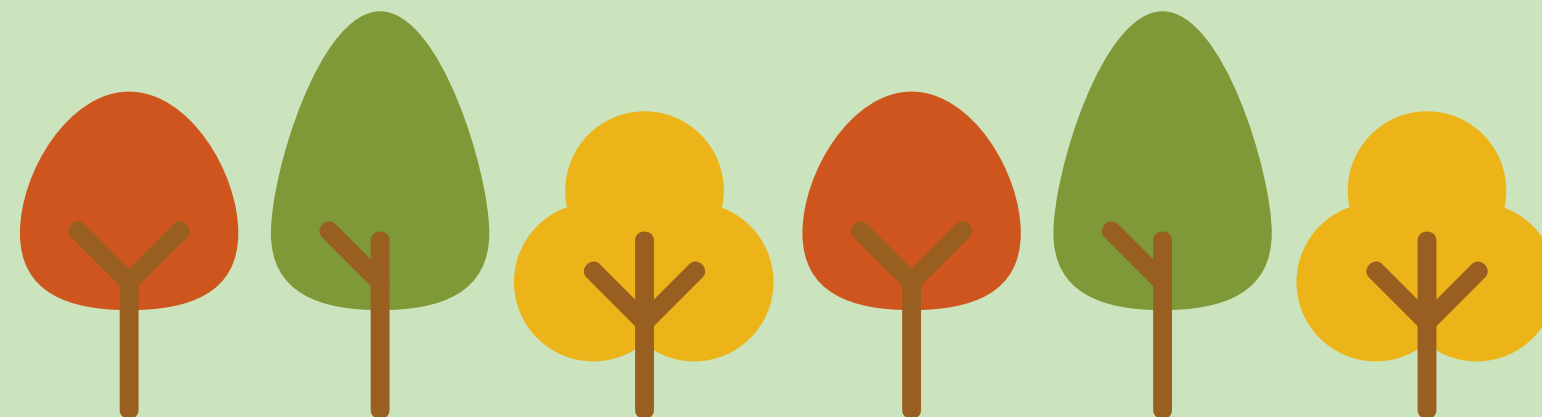

מה נשתנה "סדר" ליל ט"ו בשבט מ"סדר" ליל פסח?

שב"סדר" ליל פסח אנו אוכלים מצות - הלילה הזה כולו פירות.

שב"סדר" ליל פסח אנו שותים יין בכל צבע - הלילה הזה יין לבן ויין אדום.

שב"סדר" ליל פסח אנו מספרים ביציאת מצרים - הלילה הזה אנו מספרים בשבחים של פירות ארצנו.

הידעת?

הידעת?

אפקט החממה הוא הכינוי לתהליך הטבעי שבו נלכד חום בתוך האטמוספירה של כדור-הארץ בזכות גזי חממה (שהעיקרי בהם הוא הפחמן הדו חמצני) הבולעים את החום הנפלט מפני כדור הארץ ובכך תורמים לחימום האטמוספירה. אפקט החממה חיוני שכן הוא מאפשר את החיים על פני כדור הארץ. בלעדיו הטמפרטורות היו נמוכות מאוד, המים היו קופאים וקיומם של החיים על פני כדור הארץ לא היה אפשרי. הבעיה נוצרת כאשר בגלל הפעילות האנושית נוצרת הגברה של אפקט החממה.

הידעת?

התחממות גלובלית היא למעשה עלייה עקבית בטמפרטורה הממוצעת בכדור הארץ שמחוללת שינויי אקלים בקצב מהיר במיוחד בשנים האחרונות וגורמת לתופעות שכבר מתרחשות בעולם, דוגמת: גלי חום קיצוניים, משקעים עזים וקיצוניים שעלולים לגרום לשטפונות, בצורות ושריפות, פגיעה ביבול החקלאי, המסת קרחונים, הקטנת כמות המים הזורמים בנחלים והכחדת מינים ביולוגיים.

הידעת?

הידעת?

הסכם פריז הוא הסכם המקיף בתחום האקלים הראשון בעולם שהתקיים בשנת 2015, במהלך התכנסות ועידת האקלים של האו"ם. ההסכם עוסק בהפחתת פליטת גזי חממה, מזעור הנזק הקיים ומימון הטיפול בפליטת גזי חממה על ידי מדינות העולם. חתמו על ההסכם 195 מדינות, ביניהן גם ישראל.

הידעת?

ישראל היא מדינה קטנה. לכן, חלקה היחסי מתוך כלל פליטות גזי החממה בעולם הוא קטן. אך מכיוון ששינוי האקלים הוא תופעה עולמית, שהשפעותיה אינן פוסחות על אף מדינה, ישראל מושפעת כבר היום ממשבר האקלים, והיא צפויה להיות מושפעת ממנו עוד יותר בעתיד.

הידעת?

הטמפרטורה הממוצעת בישראל עולה בקצב גבוה מהממוצע בעולם. הטמפרטורה הממוצעת בישראל עלתה בכ-1.4 מעלות צלזיוס בין השנים 1950-2017, לעומת עלייה בטמפרטורה העולמית של 0.9 מעלות צלזיוס מאז תחילת המדינות לפני כ-150 שנה. חלק ניכר מעליית הטמפרטורה בישראל נרשם בשלושת העשורים האחרונים.

פּוֹתְחִים אֶת סֵדֶר ט"ו בִּשְׁבֹּט

**אַרְבָּעָה רָאשֵׁי שָׁנִים הֵם בְּאֶחָד בְּנִיסָן - רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְמַלְכִּים וְלִרְגָלִים בְּאֶחָד בְּאֵלוּל - רֹאשׁ הַשָּׁנָה
לְמַעֲשֹׂר בַּהֶמָּה בְּאֶחָד בְּתִשְׁרִי - רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְשָׁנִים וּלְשִׁמִּיטִין וּלְיוֹבְלוֹת, לְנִטְיָעָה וּלְיִרְקוֹת בְּאֶחָד
בְּשֻׁבֹּט - רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָן, כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים בְּחֻמְשָׁה עָשָׂר בּוֹ!**

(משנה מסכת ראש השנה פרק א' משנה א')

כֹּל אֵילָנוֹת הָעוֹלָם - רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלֵּהֶם הוּא ט"ו בִּשְׁבֹּט,
שֶׁהַכּוֹל הוֹלֵךְ לִפִּי טִבְעָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
שֶׁהִיא עֵיקַר הָעוֹלָם.

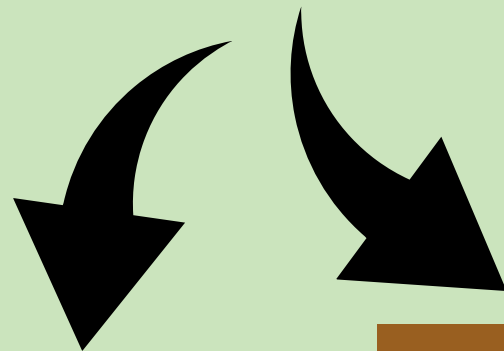

אמר הקב"ה לישראל: כי תבואו אל הארץ, אף על פי שתמצאו אותה מלאה כל
טוב, לא תאמרו, "נשב ולא נטע אלא ונטעתם כל עץ מאכל".
ומדוע? כי כשם שנכנסתם ומצאתם נטיעות שנטעו אחרים, אף אתם הו
נוטעים לבניכם!

(עפי מדרש תנחומא, קדושים כ"ה)

יש חשיבות בנטיעות לדורות הבאים אף על פי שלא תמיד מי שנוטע בהכרח גם נהנה מהפירות.

הידעת?

הידעת?

על פי נתוני משרד
החקלאות בשנת
2020 ניתנו
רישיונות לכרות
כ-84,000 עצים.

הידעת?

עצים הם תרופה
משמעותית במלחמה על
האקלים. תרומתם מתחילה
בהקלה על זיהום האוויר
וספיגת פחמן דו-חמצני,
דרך הבטחת קיומן של
מערכות ביולוגיות של
צמחייה ובעלי חיים, וכלה
בנפש האדם הסובלת
בשמש הקופחת כשאין
עצים מעליו.

כך הולכים השותלים

מילים: י. שנהר

לחן: י. אדמון

כך הולכים השותלים,

רן בלב ואת ביד,

מן העיר ומן הכפר,

מן העמק ומן ההר.

בט"ו בשבט...

למה באתם השותלים,

נך הקרקע ובצר

רגומות סביב נחפר

בהרים ובמישור.

בט"ו בשבט...

ניתן לשיר:

וכי תבואו אל הארץ
ונטעתם כל עץ מאכל
ונתן העץ פריו והארץ יבולה
עת לנטוע אילנות
עת לנטוע ולבנות

"...לך אתן את הארץ הזאת
וברך כל מיני תבואתה לטובה
ותן ברכה על פני האדמה..."

שתיית כוס ראשונה של סדר ט"ו בשבט

הנני מוכן ומזומן לקיים מצוות כוס ראשונה של סדר ט"ו בשבט.
הכוס הראשונה היא רובה של יין לבן ומיעוטה יין אדום.
כוס זו מסמלת את הסתיו שבא לפני החורף.

יקחו כוס יין או מיץ ענבים ויברכו:

**ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם
בורא פרי הגפן:**

ברכת הגפן

**"כאשר ימצא התירוש באשכול ואמר אל תשחיתו כי ברכה בו כן אעשה
למען עבדי לבלתי השחית הכול."**

ופירושו: כשם שבאשכול יש חרצנים וזגים שאינם ראויים למאכל
כשלעצמם - אבל הם חלק מהאשכול בכללותו, טפלים הם אליו
וכלולים בו, כך מצויים בעמ"י צדיקים וצדיקים פחות, ואף כאלו
שכשלעצמם אין שווה להניחם, אבל כל זמן שנכללים הם בכלל העם
מרחם הבורא יתברך על כולם בזכות הצדיקים אשר ברכה בהם.

"ארץ חיטה ושעורה

וגפן ותאנה ורימון, ארץ זית שמן ודבש"

מיום שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּגְלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ נִתְעַלָּה ט"ו בְּשָׁבַט
לְמַעַמָּד שֶׁל יוֹם טוֹב שָׁכַן כָּלֹו עוֹמֵד בְּסִימָן הַגְּעֻגוּעִים לְפִרוּתִיהָ
שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.
וּרְאוּי הוּא כִּי נִבְרַךְ עַל כָּל פְּרִי וּפְרִי כִפִּי בְּרִכְתּוֹ; פְּרִי פֶּרֶי וּפְסוּקוֹ,
פְּרִי פְּרִי וּמִדְרָשׁוֹ.

**אך ראשית נטעים מכל מיני פירות הארץ ונתחיל מפירות שבעת
המינים, וראשונים מהחטה ושעורה.**

"ארץ זו עיצבה אותנו
ואנו עיצבנו ארץ זו.
יש בלי ספק, רבים שהיו
רוצים לכבוש ארץ זו או
ארצות אחרות,
אבל היש עם אחד מלבדנו
אוהב ארץ זו?
הרבה עמים ניסו וגם הצליחו
לכבוש ארצנו זו
מתוך רצון לכוח,
כמו בכל כיבוש אחר,
אבל לא מתוך אהבה לארץ.
אהבה זו מיוחדת היא
לעמנו בלבד."
(דוד בן גוריון)

חֲזִיטָה וּשְׁעוּרָה

יִקְחוּ מֵאֵכָל הָעֵשׂוֹי מִן הַחֲטָה אוֹ שְׁעוּרָה שְׁבִרְכָתוֹ הַרְאֵשׁוֹנָה
מִזֹּנוֹת כְּדִבְרֵי מֵאֵפָה, קִרְקָרִים וַיְבָרְכוּ:

בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מִיְּנֵי מִזֹּנוֹת:

תבואה, זית

נַעֲבוֹר לְסוּג הַפְּרוֹת הָרֵאשׁוֹן : פְּרוֹת שֵׁישׁ בֵּהֶם זָרְעִים או גִּלְעִינִים.

**הַזָּרְעִים וְהַגִּלְעִינִים מְסַמְּלִים אֶת מַחְזֹזוֹרִיּוֹת הַחַיִּים, הַהִתְחַדְּשׁוֹת וְהִיכּוּלַת לֵהוֹלִיד .
[ע"פ הַקְּבֵלָה פִּירוֹת אֱלֹהִים מְסַמְּלִים אֶת עוֹלָם הַיְצִירָה]**

**מִתְחִילִים בַּזֵּית וְתָמָר שֶׁהֵם פְּרוֹת מִשְׁבַּעַת הַמִּינִים.
וּלְאַחֲרֵיהֶם נִיתֵן לֵאכּוֹל כָּל פְּרִי שֶׁהוּא שֵׁישׁ בּו גִּרְעִינִים או גִּלְעִינִים וְהוּא גִּדֵּל עַל הָעֵץ.**

יִקַּח תָּמָר, זֵית או כָּל פְּרִי אַחֵר שֶׁגִּדֵּל עַל עֵץ וַיְבָרֵךְ:

בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ.

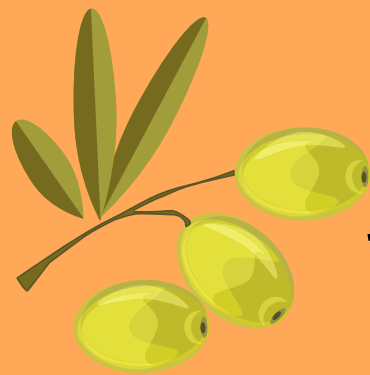

תורה, זית

למה נמשלו ישראל לתמר?

מה תמרה זו אין בה פסלות, אלא: תמרים לאכילה,
לולבים להלל, חריות לסיכוך...

כך הם ישראל - אין בהם פסלות, אלא: מהם בעלי מקרא, מהם בעלי
משנה, מהם בעלי אגדה, מהם בעלי מצוות, מהם בעלי צדקות.
(מדרש רבה בראשית מ"א)

למה נמשלו ישראל לזית?

"מה השמן הזה אין מתערב בשאר
משקין, כך ישראל אין מתערבים
באומות העולם.

מה השמן מביא אורה לעולם, כך
ישראל אורה לעולם. שנאמר והלכו
גויים לאורך..."
(מסכת שיר השירים, כ"ח)

שתיית כוס שניה של סדר ט"ו בשבט

**נרים כוס שנייה, ובה יין שכולו לבן המסמל את עונת החורף את השלגים
והקרה המכסה את הארץ.**

המסובים אומרים: הריני מוכן ומזומן לשתות כוס שנייה של ט"ו בשבט

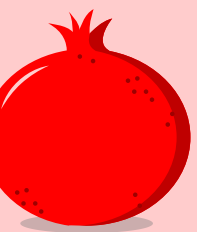
לחיים!

**נעבור לסוג השני של הפירות, פירות שישי להם קלפה שאותה זורקים
ואוכלים רק את תוכנם כמו אגוזים, שקדים ופירות הדור.**

[על פי הקבלה פירות אלה מסמלים את עולם העשייה]

הרימון הוא אחד מהפירות שאת קליפתם משליכים והוא גם אחד מהפירות
שנשתבחה בהם הארץ. במסורת היהודית משמש הרימון כסמל למצוות -
מספר הגרגרים שברימון הוא תרי"ג (613) כמספרן של המצוות.

**נמשלו ישראל לרימון. בגמרא במסכת מגילה נכתב כי "אפילו ריקנים שבישראל מלאים
מצוות כרימון. גם האנשים הפשוטים שבישראל, אינם פשוטים כלל וכלל ויש בהם ניצוץ
עצום של טוב.**

שתיית כוס שלישית של סדר ט"ו בשבט

נרים כוס שלישית כוס שרובה יין אדום ומיעוטה יין לבן, לציון עונת האביב הבא לאחר החורף הקר. באביב האוויר עדיין קריר אולם הניצנים, הפריחה והעצים המתחדשים ממלאים את הארץ וצובעים את העולם בשלל צבעים.

המסובים אומרים: הריני מוכן ומזומן לשתות כוס שלישית של ט"ו בשבט

לחיים!

הסוג השלישי של הפרות :

פרות המסמלים על פי הקבלה את עולם הבריאה הנאכלים בשלמותם כמות שהם על קליפתם והזרעים שבתוכם.

**פרות אלו מסמלים עולם שאינו נפסד, שאין בו דבר מתבזבז.
פרות אלו נאכלים כמות שהם: בקליפתם ובזרעם.**

התאנה היא מאותן פירות הנאכלים בשלמותם וכן נמנית על הפירות שנשתבחה בהן ארץ ישראל.

מדוע נמשלה התורה לתאנה?

”כל הפירות יש בהם פסולת: תמרים יש בהם גריעינים, ענבים יש בהם חרצנים, רימונים יש בהם קלפין - אבל תאנה כולה יפה לאכול.

כך הם דברי תורה: אין בהם פסולת”

(ילקוט שמעוני, יהושע א')

שתיית כוס רביעית של סדר ט"ו בשבט

נמזוג כוס רביעית ואחרונה של טו בשבט.
כוס שכולה יין אדום המסמלת את הקיץ, את החום הגדול, הקציר
והאסיף והאדמה הנותנת את פירותיה בשפע.
קיץ של שקיעות אדומות וחמה בוערת.

המסובים אומרים: הריני מוכן ומזומן לשתות כוס רביעית של ט"ו בשבט

לחיים!

שירת העשבים

מילים: רבי נחמן מברסלב / נעמי שמר

דע לך

שכל רועה ורועה

יש לו ניגון מיוחד

משלו

דע לך

שכל עשב ועשב

יש לו שירה מיוחדת

משלו

ומשירת העשבים

נעשה ניגון

של רועה

כמה יפה

כמה יפה ונאה

כששומעים השירה

שלהם

טוב מאוד

להתפלל ביניהם

ובשמחה לעבוד

את השם

ומשירת העשבים

מתמלא הלב

ומשתוקק

וכשהלב

מן השירה מתמלא

ומשתוקק

אל ארץ ישראל

אור גדול

אזי נמשך והולך

מקדושתה של הארץ

עליו

ומשירת העשבים

נעשה ניגון

של הלב.

ט"ו בשבט שמח!

מה"ד חמ"ד